

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny i Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Wałbrzych na lata 2013 -2015 w 2015 roku

Wprowadzenie.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa m. in. na jednostkach samorządu terytorialnego. Art. 176 ustawy określa zadania własne gminy dotyczące działań związanych z organizacją pieczy zastępczej na terenie gminy, i tak do zadań należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego,
- 3) finansowanie kosztów szkoleń, podnoszenia kwalifikacji, innych kosztów asystenta rodziny i rodzin wspierających,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub innej placówce,
- 5) sporządzanie sprawozdań rzeczowo- finansowych z zakresu wspierania rodziny,
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej.

Program Wspierania Rodziny i Program Rozwoju Pieczy Zastępczej przyjęty został uchwałą Nr XLVI/433/2013 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 28 marca 2013 roku. Konieczność opracowania programu wynika z art. 176 pkt.1 i art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Od przyjęcia zadań zapisanych w wymienionym programie minęły trzy lata. W tym czasie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej doczekała się nowelizacji m.in. ograniczającej liczbę rodzin przypadających na jednego asystenta, uszczegółowienia wymogów jakie musi spełniać placówka wsparcia dziennego, przyjęcie, że rodziną wspierającą mogą być osoby z najbliższego otoczenia dziecka oraz szereg innych zmian. Przedstawione poniżej sprawozdania obejmują realizację zadań w 2015 roku w porównaniu do lat ubiegłych.

SPRAWOZDANIE **Z REALIZACJI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY.**

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Działania podejmowane w ramach Programu adresowane są do rodzin dotkniętych przemocą, problemem uzależnień, zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 2015 roku na 4 489 rodzin objętych opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, 657 rodzin ma trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 293 rodzinach wszczęto procedurę „Niebieskie karty” w tym w 165 rodzinach z dziećmi z ogólną ilością 287 dzieci. Zakończono postępowania w przypadkach 129 rodzin z dziećmi. Przy stale zmniejszającej się liczbie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wzrasta liczba rodzin w których występuje przemoc.

Praca z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dzieci realizowane były przez służby społeczne pracujące na rzecz dziecka i rodziny, również w obszarze oświaty, kultury i sportu, przy udziale organizacji pozarządowych. Przyjęty Program zakłada kierunki działań, dzięki realizacji, których nastąpić ma:

- utrzymanie dziecka w rodzinie, bądź jego powrót do rodziny,
- skuteczne wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

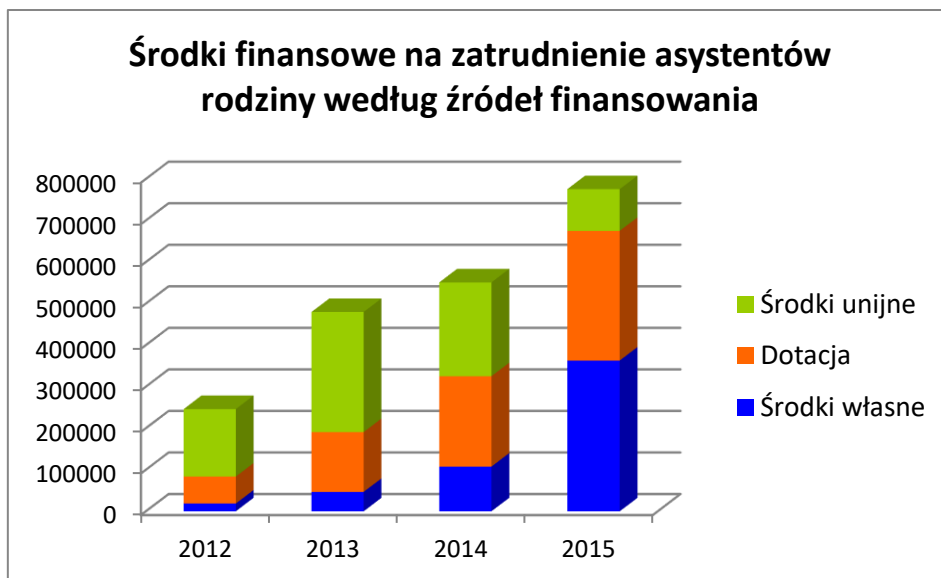
w tym:

- poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym,
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych,
- diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin,
- integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny,
- uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych,
- promowanie rodziny, jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

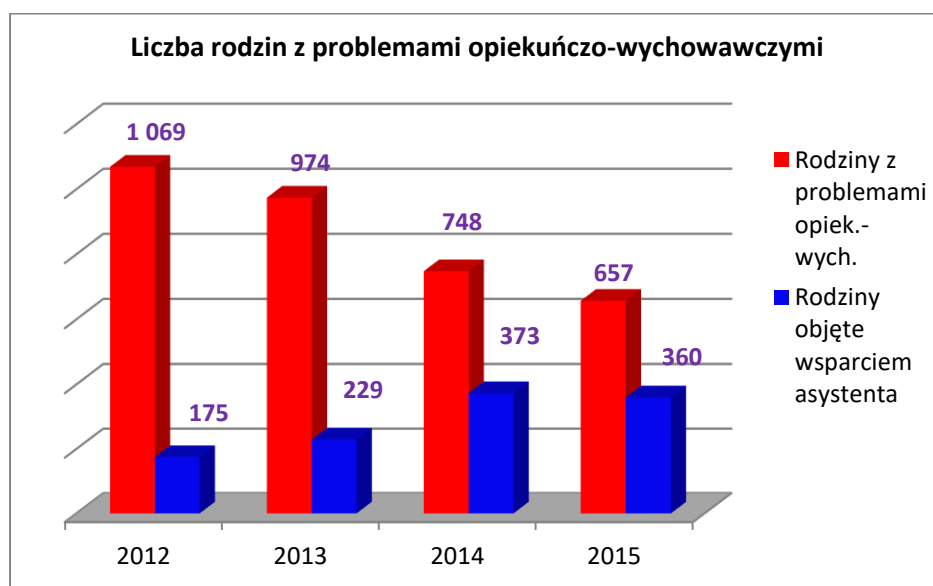
Pomoc asystenta rodziny.

Zatrudnienie asystentów stało się zadaniem obowiązkowym gmin w roku 2015, jednak ze względu na zdiagnozowane w Wałbrzychu potrzeby MOPS zatrudnia 10 asystentów rodziny już od 2012 roku, w 2013 i 2014 roku zatrudnionych było 15 asystentów, na koniec, w tym 5 w ramach projektu systemowego „Od bierności do aktywności”. Zatrudnienie 9 asystentów rodziny współfinansowane było z budżetu państwa w ramach resortowego programu wspierania rodziny. Na koniec 2015 zatrudnionych było 19 asystentów rodziny.

Do końca 2014 roku na jednego asystenta rodziny nie mogło przypadać więcej niż 20 rodzin, od 1 stycznia 2015 roku jeden asystent rodziny nie może w jednym czasie prowadzić pracę więcej niż z 15 rodzinami. Z dotychczasowej oceny wynika, że asystent rodziny powinien udzielać wsparcia w jednym czasie nie więcej niż 10 rodzinom.

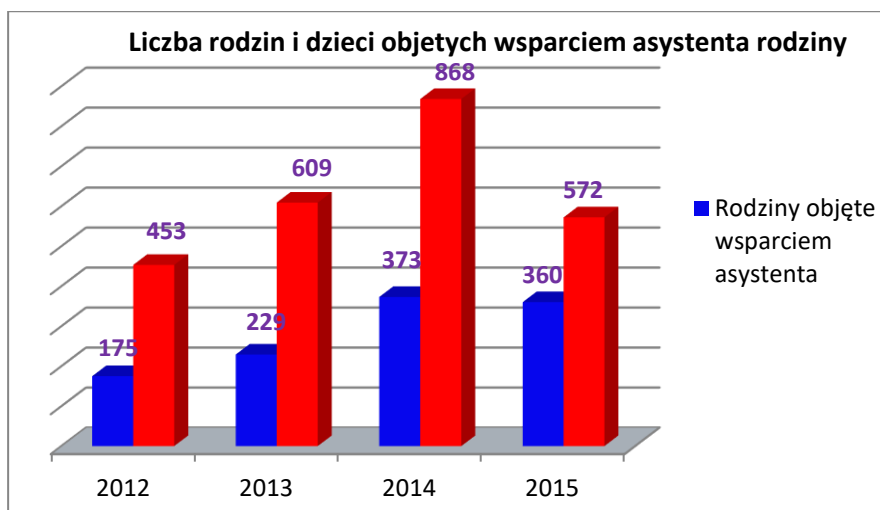

Jak wynika z powyższych danych i wykresu gmina systematycznie zwiększa liczbę asystentów oraz wysokość środków finansowych na ich zatrudnienie. W związku z zakończeniem z końcem 2015 roku realizacji projektu systemowego „Od bierności do aktywności” jedynie 5 asystentów rodziny było finansowanych ze środków unijnych do końca czerwca 2015 roku, zwiększył się natomiast w 2015 roku udział środków z dotacji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Liczba asystentów ograniczona jest zarówno możliwościami finansowymi jak i lokalowymi MOPS.

Z końcem 2015 roku pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych było 4 489 rodzin z tego w 657 rodzinach zdiagnozowano problemy opiekuńczo-wychowawcze. Asystenci rodziny objęli wsparciem 360 rodzin a w nich 572 dzieci, czyli około 55% rodzin, w których stwierdzono problemy opiekuńczo-wychowawcze. Pozostałe rodziny otrzymują wsparcie pracowników socjalnych. Współpraca z asystentem jest możliwa tylko po wyrażeniu zgody przez rodzinę, a praca asystenta ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę zdolności do prawidłowego funkcjonowania lub nie wyrażenia przez rodzinę zgody na współpracę.

Również Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Asystenci rodziny pracują w systemie zadaniowym. Rozpoczynając współpracę z asystentem - rodzina podpisuje plan pracy, który zawiera cele wynikające z diagnozy sytuacji rodziny. Asystenci w głównej mierze pracowali nad nabyciem przez rodzinę umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz podjęciem działań zmierzających do zapewnienia dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach. W każdym przypadku rodziny zagrożonej odbywają się wspólne zespoły interdyscyplinarne asystentów, pracowników socjalnych i innych współpracujących specjalistów. Asystenci współpracują z wieloma instytucjami działającymi na rzecz rodziny: kuratorami, wychowawcami ze szkół i świetlic, placówkami ochrony zdrowia itp.

Asystenci pomagali i towarzyszyli rodzinom w załatwianiu istotnych spraw urzędowych, zdrowotnych itp., motywowali do większej aktywności społecznej. W sytuacji kiedy rodzina wymaga poszerzonego wsparcia, asystenci kierowali do psychologa lub innego specjalisty. Praca asystentów rodziny ma charakter kompleksowy, w pierwszej kolejności dbają o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych: mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych, następnie w rozwiązaniu problemów emocjonalnych i rodzinnych. Asystenci motywowali podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomagali w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce dzieci. Ze 130 rodzinami asystenci pracowali powyżej 1 roku, z 86 rodzinami w okresie od 3 do 12 miesięcy, tylko w niewielkiej liczbie przypadków asystenci pracowali z rodziną poniżej 3 miesięcy.

Na koniec 2015 roku na wsparcie asystenta rodziny oczekiwało 40 rodzin (na koniec 2015 roku oczekiwało 50 rodzin). Maksymalny okres oczekiwania na wsparcie asystenta rodziny wynosił 2 miesiące. Wszystkie rodziny oczekujące na wsparcie asystenta są albo rodzinami zupełnie nowymi, które w przeciągu ostatniego miesiąca pojawiły się w rejonach działania pracowników socjalnych, albo w ostatnim okresie nastąpiło zdarzenie, które wzbudziło niepokój pracownika. Z tymi rodzinami do czasu przyznania wsparcia asystenta intensywnie pracuje pracownik socjalny poprzez aktywizację zawodową, częstsze wizyty w miejscu zamieszkania, udzielanie wszelkich niezbędnych rad i wsparcia, opracowania

szczegółowego planu pomocy m. in. z zakresu rozwiązania problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz mieszkaniowych.

Celem wspierania asystentów w ich pracy w trudnych sytuacjach związanych z wykonywaniem zawodu, szukania odpowiednich rozwiązań, nabycia umiejętności rozwijania warsztatu pracy asystenta, wsparcie oraz rozwiązywanie problemów rodzin, z którymi asystenci pracują, praca nad indywidualnym przypadkiem, nabycie umiejętności słuchania, analizowania i rozwiązywania problemów w rodzinie prowadzona jest przez specjalistów Działu Profilaktyki i Interwencji Kryzysowej grupa wsparcia dla asystentów rodziny.

Poradnictwo specjalistyczne.

Poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców Wałbrzycha (bez względu na ich sytuację dochodową) dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków realizowane było przez zatrudnioną wykwalifikowaną kadrę merytoryczną: psychologów, pedagogów i terapeutów. Obejmowało ono diagnozowanie problemów osób/rodzin, ich zasobów i barier oraz udzielanie specjalistycznego wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wzmocnienie poczucia odpowiedzialności rodziców za własną sytuację życiową, adekwatne spostrzeganie swoich problemów, a także zmianę stylu wychowania dzieci, zwrócenie uwagi na ich indywidualne potrzeby, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodziców. Poradnictwo w stosunku do młodzieży miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Specjaliści Działu Profilaktyki Uzależnień i Interwencji Kryzysowych udzielali porad rodzinom w:

- 1) Centrum Integracji Rodziny przy ul. Grota Roweckiego 3a – 2 psychologów, pedagog i terapeuta,
- 2) Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Mickiewicza 26 – 3 pedagogów,
- 3) Integracyjnym Domu dla Bezdomnych – terapeuta.

W okresie od stycznia do końca 2015 roku udzielono 2 103 porady 1 289 osobom. W głównej mierze porady dotyczyły:

- 1) kryzysów psychiatrycznych, w tym: problemu uzależnienia od alkoholu, narkotyków, hazardu, współuzależnienia, zaburzeń psychicznych,
- 2) kryzysów rodzinnych, w tym: przemocy w rodzinie, problemów wychowawczych, problemów rodzinnych, niezaradności życiowej,
- 3) kryzysów psychospołecznych, w tym: bezdomności i bezrobocia,

Ponadto specjaliści uczestniczyli w 161 interwencjach w miejscu zamieszkania oraz udzielili 46 porad telefonicznych, uczestniczyli w posiedzeniach grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy, zespołach interdyscyplinarnych dotyczących problemów nieporadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz uzależnienia w rodzinie, podejmowali interwencje w miejscu zamieszkania oraz brali udział w dyżurach w Radzie Wspólnoty Samorządowej Podzamcze.

Organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych.

Specjaliści Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zorganizowali i prowadzili szereg ogólnodostępnych form wsparcia dla rodzin.

- 1) Grupa dla młodzieży - celem działań skierowanych do młodzieży w wieku 15 – 18 lat było: nauka budowania poczucia własnej wartości oraz umiejętności społecznych w tym zachowań asertywnych i efektywnej komunikacji, pomoc w rozwiązywaniu problemów, udzielanie wsparcia, nauka konstruktywnego radzenia sobie z problemami, profilaktyka uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia.
- 2) Grupy motywacyjne dla osób nadużywających alkoholu - celem prowadzonych działań była edukacja i weryfikacja wiedzy w zakresie mechanizmów uzależnień, poznanie przyczyn i mechanizmów uzależnienia od alkoholu, identyfikacja objawów uzależnienia, nauka radzenia sobie z głodem alkoholowym, motywowanie do utrzymania abstynencji, nauka asertywnego odmawiania, uświadamianie potrzeby wsparcia oraz budowanie motywacji do podjęcia leczenia,
- 3) Trening umiejętności wychowawczych dla rodziców - celem prowadzonych zajęć była nauka umiejętności nawiązywania efektywnej współpracy z dzieckiem, umiejętności wspierania procesu usamodzielniania się dziecka, rozpoznawania, wyrażania i akceptowania uczuć, a także radzenia sobie z uczuciami, modyfikowania niepożądanych i nieodpowiednich zachowań dziecka bez stosowania przemocy.
- 4) Grupa Edukacyjna dla Rodziców – „ Niełatwo być rodzicem” - celem działań było udzielanie wsparcia, nauka umiejętności lepszego radzenia sobie z wychowywaniem i nawiązywaniem relacji z dzieckiem na różnych etapach jego rozwoju, praktyczne ćwiczenia i wskazówki dla rodziców. Tematyka prowadzonych zajęć: Dobry i zły rodzic, kim jestem dla swoich dzieci; Jak określać dziecku granice; Jak pomóc dziecku by radziło sobie z własnymi uczuciami; jak zachęcić dziecko do współpracy; Co zamiast karania, pułapki stosowania kar; Dzieciństwo bez przemocy; Profilaktyka molestowania seksualnego; Jak mądrze chwalić dzieci; Zachęcanie dziecka do samodzielności; Cięża bez alkoholu; Wspólne rozwiązywanie problemów.
- 5) Grupa wsparcia dla rodziców - ma charakter wspierająco – edukacyjny, której celem jest nabycie umiejętności wychowawczych, wspieranie rodziców w pełnieniu roli opiekunów – wychowawczej. W trakcie spotkań grupowych uczestnicy mieli możliwość dzielenia się swoimi problemami oraz wiedzą i doświadczeniem. Podczas spotkania rodzice otrzymywali wsparcie, które jest ważnym elementem w dokonywaniu zmian. Grupa ta miała za zadanie sprzyjanie w odreagowywaniu napięć emocjonalnych wynikających z trudnych sytuacji wychowawczych i rodzinnych oraz uczenia się nowych zachowań.
- 6) Warsztaty z komunikacji społecznej - zajęcia prowadzone były w Integracyjnym Domu dla Bezdomnych przy ul. Ogrodowej 2a w filii dla rodzin z dziećmi i obejmowały takie zagadnienia jak mechanizmy wpływu społecznego, mediacje i negocjacje, jako techniki użyteczne w codziennym funkcjonowaniu, sposoby radzenia sobie ze stresem i sytuacjami konfliktowymi, elementy asertywności w życiu codziennym.

Wolontariat

W Centrum Aktywności Lokalnej był prowadzony wolontariat. Wolontariusze świadczyli pomoc na rzecz podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej m.in.: opiekowali się osobami starszymi i rodzinami – pomagali w robieniu zakupów, w dotarciu do lekarza, prowadzili rozmowy wspierające, pomagali rodzinom w opiece nad dziećmi, udzielali korepetycji dzieciom i młodzieży. Uczestniczyli i współorganizowali Dzień Dziecka, Festiwal Podwórek oraz zakończenie projektu systemowego. Wspierali także Placówkę Wsparcia Dziennego poprzez pomoc dzieciom i młodzieży w odrabianiu lekcji, organizację zabaw, prowadzenie zajęć muzykoterapii oraz pomoc w organizacji lokalnych imprez.

W okresie sprawozdawczym w 25 zajęciach organizowanych dla wolontariuszy wzięło udział 20 osób. Zajęcia miały charakter warsztatowy i odbywały się dwa razy w tygodniu. Tematyka zajęć obejmowała: aspekty formalno – prawne wolontariatu, integrację, tożsamość i postrzeganie samego siebie, „moje wartości a mój zespół”, czyli jak pracować w zespole w zgodzie ze swoimi przekonaniem, wartościami i zasadami, jak słuchać a nie tylko słyszeć, czyli jak mądrze i umiejętnie porozumiewać się z innymi, stereotypy i mechanizmy ich funkcjonowania, korzyścią z działania w wolontariacie, powstawanie i funkcjonowanie uprzedzeń, samoocena w kontekście pracy zespołowej, przyczyny i skutki dyskryminacji, metody przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, organizowanie pracy w zespole, rozwiązywanie konfliktów w zespole, rola lidera zespołu oraz sposoby radzenia sobie ze stresem.

Rozwój i funkcjonowanie środowiskowych form wsparcia dziennego.

Zadaniem placówek wsparcia dziennego jest utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku poprzez wsparcie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny. W zakresie potrzeb bytowych, umożliwiają dzieciom pobyt w placówkach w godzinach popołudniowych, zapewniając wychowankom w tym czasie poczucie bezpieczeństwa i właściwe warunki do odpoczynku i nauki. Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu m. in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych przy jednoczesnym wsparciu rodziny poprzez pracę nastawioną na przezwyciężanie trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz świadczenie specjalistycznego poradnictwa.

W Wałbrzychu prowadzone są placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, opiekuńczo-specjalistycznej i specjalistycznej, które zapewniają dzieciom:

- opiekę i wychowanie,
- pomoc w nauce,
- pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań, organizację półkolonii letnich (w lipcu lub w sierpniu) i zimowych (2 tygodnie w okresie ferii) oraz imprez i uroczystości świetlicowych,
- organizację zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień mających na celu utrwalanie postaw abstynenckich oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, kształtowanie u dzieci prawidłowych postaw związanych ze zdrowym stylem życia,

- organizowanie w pomieszczeniach placówki dożywiania w formie ciepłych posiłków, stałą współpracę z rodzicami lub opiekunami, w tym prowadzenie dla nich zajęć edukacyjnych mających na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych,
- współpracę ze szkołą, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmiotami leczniczymi oraz innymi instytucjami w celu udzielenia pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych, udział w spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych oraz ich inicjowanie.

Placówkę Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu prowadzoną przez Gminę powołano 1 stycznia 2013 r. na podstawie Uchwały Nr XL/344/2012 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 29 listopada 2012 r. z oddziałami:

- 1) w Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Mickiewicza 26
  - świetlica dla dzieci „CALineczka”
  - klub młodzieżowy „oCALeni”
- 2) w Centrum Integracji Rodziny przy ul. Grota Roweckiego 3
  - świetlica dla dzieci „Atomówki”
  - klub młodzieżowy „Nie ma mocnych”
- 3) w Klubie Młodzieży i Seniora przy ul. Kasztelańskiej 7
  - świetlica dla dzieci „Kasztelanek”

Pobyt w Placówce jest dobrowolny i nieodpłatny, a przyjęcie do placówki następuje na pisemny wniosek rodziców, opiekunów prawnych dziecka, lub na wniosek sądu. Placówka przeznaczona jest dla dzieci od 6 do 18 roku życia.

W ramach zadań w roku 2015 Placówka zorganizowała szereg zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży tj. zajęcia komputerowe, plastyczne, sportowe, czytelnicze, profilaktyczne; odbyło się kilka wycieczek pieszych oraz zabaw dla dzieci m.in. „Marsz do wiosny”, „Śniadanie wielkanocne”, „Majówkowe grillowanie”. Zorganizowano ferie i wakacje dla podopiecznych.

Placówka dzięki współpracy z innymi instytucjami i organizacjami współorganizowała i uczestniczyła w wielu imprezach i projektach integracyjno – edukacyjnych, tj.:

- „Żywa historia Wałbrzycha”. W ramach projektu organizowanego przez Stowarzyszenie Radość Życia oraz Program Wolontariatu Pracowników Toyota Motor Manufacturing Poland, podopieczni mieli możliwość poznać z bliska zawód górnika. Zwiedzali Starą Kopalnię. Końcowym wydarzeniem projektu było spotkanie podopiecznych wraz z byłymi górnikami.
- „V Akademicki Rajd na Chełmiec”. Rajd organizowany przez Państwową Wyższą Szkołę im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu i Akademicki Klub Turystki Aktywnej. Podopieczni brali udział w licznych grach i konkursach sprawnościowych. Wychowankowie mieli możliwość zintegrowania się grup, a także przezwyciężenia własnych słabości.
- „Dzień Europy”. W Starej Kopalni odbyły się Warsztaty Europejskie. Wśród wielu atrakcji dzieci wspólnie tworzyły flagę krajów członkowskich Unii Europejskiej. Odbyły się konkursy i zabawy przy muzyce oraz kolorowa parada europejska.

- „Integracyjny Dzień Dziecka” i „Dzień pieczonego ziemniaka”. Współorganizacja z seniorami z CAL i Stowarzyszeniem „Radość Życia”. Malowanie twarzy, zajęcia sportowe, grillowane kielbaski, pokazy tańca, wspólne rysunki, rysowanie karykatur, klaun, pokaz strażacki, zabawa w metamorfozy i konkurs śpiewu.
- „Kultura dostępna”. Celem projektu „ARTYSTYCZNE „CO NIECO” dla dzieci i gimnazjalistów z regionu wałbrzyskiego” było wspieranie zadań służących ułatwieniu dostępu do kultury, skierowanych do szerokiego grona odbiorców i sprzyjających integracji społecznej. Realizatorzy projektu to Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu oraz Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej w Wałbrzychu.
- „Żywa biblioteka”. Młodzież z klubu wzięła udział w zorganizowanej przez Regionalne Centrum Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych i MOPS akcji. Podczas wydarzenia panowała niezwykła atmosfera długich rozmów z interesującymi Książkami. Po wydarzeniu w Centrum Aktywności Lokalnej odbyły się warsztaty antydyskryminacyjne dot. islamu, uchodźców i mowy nienawiści.
- „Zabawa Andrzejkowa”. Partnerstwo Lokalne „EπCentrum” w Bibliotece pod Atlantami zorganizowało zabawę dla mieszkańców dzielnicy Śródmieście, w której bardzo chętnie wzięły udział dzieci i młodzież z placówki. Podopieczni w oryginalnych przebraniach sami przygotowali wróżby i konkursy. Można było wziąć udział w konkursie plastycznym zorganizowanym przez Straż Miejską i wraz z artystkami z wałbrzyskiego Muzeum stworzyć „Zaczarowane kwiaty jesieni”.
- „Pomysłowe Skarbonki”. Projekt realizowany we współpracy z Fundacją Banku Zachodniego WBK S.A., wolontariuszami i Oddziałem Banku w Wałbrzychu. Celem było wzmocnienie potencjału rozwojowego oraz aktywności społecznej podopiecznych. W pierwszym etapie dzieci projektowały skarbonkę na papierze, następnie na warsztatach w Starej Kopalni pod okiem specjalistów tworzyli już gotowe produkty z gliny, które w końcowym etapie zostały ozdobione. Podczas wystawy rozdano nagrody za najatrakcyjniejsze prace.

W 2015 r. w zajęciach organizowanych przez Placówkę uczestniczyło 196 dzieci.

W Placówce Wsparcia Dziennego zatrudniony jest pedagog, który pracuje indywidualnie z dziećmi i rodzicami, prowadzi także zajęcia profilaktyczne. Podopieczni Placówki brali udział w różnorodnych konkursach. Organizowano wyjścia na basen, kręgielnię, kina, teatru. W 2015 r. bardzo aktywnie współpracowano z różnorodnymi instytucjami, szkołami, MOPS, Środowiskowym Domem Samopomocy, teatrami, biblioteką, Sanepidem, Policją, Domem Pomocy „Rusinowa”, Bankiem Zachodnim WBK S.A., Regionalnym Centrum Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych, Stowarzyszeniem „Radość Życia”. Placówka jest członkiem partnerstwa lokalnego „EπCentrum” oraz Dolnośląskiego Forum Pomocy Społecznej, promując m.in. swoją działalność.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez Gminę Wałbrzych

L.p.	Adres placówki	Nazwa placówki	Liczba miejsc
1	ul. Mickiewicza 26 58-300 Wałbrzych	Placówka Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu	45
2	ul. Grota Roweckiego 3a 58-309 Wałbrzych	Placówka Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu	30
3	ul. Kasztelańska 7 58-316 Wałbrzych	Placówka Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu	15

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc
1	Świetlica Śródmieście	ul. B. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	15
2	Placówka Wsparcia Dziennego „Prymus” Świetlica socjoterapeutyczna	ul. Dunikowskiego 39 58-309 Wałbrzych	Stowarzyszenie „Kalejdoskop”	15-20
3	Placówka Wsparcia Dziennego Integracyjna Gaj	ul. Królewiecka 9 58-300 Wałbrzych	Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator”	20-25

Placówki prowadzące zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci

L.p.	Adres placówki	Nazwa placówki	Liczba miejsc
1	Pl. M. Darowskiej 1A 58-305 Wałbrzych	Fundacja Edukacyjna im. S. Wandy Garczyńskiej	20
2	ul. Wrocławska 129 58-306 Wałbrzych	Fundacja „Merkury”	11
3	ul. Reymonta 32 58-303 Wałbrzych	Fundacja „Merkury”	26
4	ul. Glinicka 3 58-303 Wałbrzych	Fundacja „Merkury”	15
5	ul. Osiedle Górnicze 58-308 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	20
6	ul. Armii Krajowej 37 58-302 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	22
7	ul. Gen. Andersa 58-304 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	22
8	ul. 1-go Maja 112 58-305 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	24

Pomoc w formie rodzin wspierających.

W Programie Wspierania Rodziny zaplanowano przygotowanie dwóch rodzin poprzez poradnictwo i szkolenie do pełnienia roli rodziny wspierającej. W programie nie określono w jakim terminie rodziny te będą gotowe do pełnienia funkcji rodziny wspierającej bowiem zależało to od napływu zgłaszających się rodzin chętnych do pełnienia tej funkcji.

Podstawę określenia tych potrzeb i osiągnięcia wskaźnika na tym poziomie stanowiło dotychczasowe doświadczenie, które wskazywało, że działania w kierunku pozyskania rodzin wspierających, nie przynosiły efektów w postaci realnych kandydatów. MOPS wydrukował ulotki propagujące ideę rodzin wspierających i rozdysponował je w wielu miejscach miasta, jednak odzew na akcję był nikły zgłaszały się owszem rodziny, które nie mogły być zakwalifikowane do szkoleń, bo same miały problemy. Często telefonicznie pytano o wynagrodzenie i informacja, że jest to jedyne zwrot poniesionych w związku ze wspieraniem kosztów np. za bilety na dojazdy, zniechęcał potencjalnych kandydatów.

Z końcem 2014 roku przeszkolone zostały i posiadają odpowiednie kompetencje dwie zaplanowane rodziny, szkolenie ukończyły w grudniu 2014 roku i otrzymały certyfikaty.

Faktyczne zapotrzebowanie na rodziny wspierające jest bardzo duże, ale perspektywy realizacji mniejsze. W celu osiągnięcia zakładanego poziomu wskaźnika zostaną podjęte ponownie następujące działania:

- wznowiona zostanie nowa edycja ulotek, które kolportowane będą w szkołach przy okazji wywiadówek, przez księży w parafiach, w przychodniach lekarskich, w urzędach.
- zorganizowane zostaną spotkania z mieszkańcami, w Centrum Integracji Rodziny i Centrum Aktywności Lokalnej na których propagowana będzie idea rodzin wspierających,
- przygotowane zostanie wystąpienie do wszystkich organizacji pozarządowych na terenie Wałbrzycha z apelem o włączenie się w upowszechnianie idei rodzin wspierających.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

Rodzinie z dziećmi, w której występują problemy w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych potrzeb przyznawane są usługi opiekuńcze, wszędzie tam gdzie istnieje potrzeba zapewnienia rodzicom pomocy w należytej opiece. Dzieci objęte są wsparciem specjalistycznym w szkołach, do których uczęszczają, korzystają także ze środowiskowych form wsparcia. W Specjalistycznym Szpitalu im. Sokołowskiego działa poradnia dla dzieci z autyzmem, która prowadzi diagnozę i terapię dla dzieci i młodzieży oraz terapię wspierającą dla rodziców w ramach zajęć organizowanych przez Szkołę Przychodniową. Gmina nie zapewnia obecnie specjalistycznych usług.

Tworzenie i realizacja projektów i programów wspierających rodzinę.

Rodziny wieloprotblemowe objęte są wsparciem ze strony różnych instytucji, m.in. szkół, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek wsparcia dziennego, Sądu, kuratorów. Tworząc spójny system wsparcia rodziny pracownicy MOPS koordynują działania w formie zespołów interdyscyplinarnych, w których uczestniczą specjaliści z wszystkich współpracujących instytucji. Podczas pracy zespołów interdyscyplinarnych omawiana jest sytuacja w rodzinie, ustalany plan pracy, a poszczególni członkowie podejmują się wykonania ustalonych działań. Członkowie rodziny uczestniczą w zespołach i są motywowani do podejmowania działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji. Tworzona jest siatka wsparcia, by rodzina mogła w każdej sytuacji z niej skorzystać. Sytuacja w rodzinie zagrożonej jest monitorowana i pozwala na wykorzystanie wszystkich możliwości jakie posiadają różne instytucje.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również programy skierowanych do rodziców i ich dzieci, w tym między innymi:

- 1) zajęcia wakacyjne profilaktyczno-sportowe dla dzieci i młodzieży „Lato w mieście” - program miał na celu poszerzenie oferty wakacyjnej dla dzieci i młodzieży w terenu miasta Wałbrzycha poprzez uzupełnienie oferty wakacyjnej świetlic, klubów młodzieżowych, domów kultury, o zajęcia profilaktyczno-sportowe realizowane w miejscach zabaw dzieci i młodzieży (plac zabaw, tereny rekreacyjne). Założeniem programu „Lato w mieście” było prowadzenie zajęć profilaktyczno-sportowych, mających na celu zapobieganie podejmowaniu zachowań ryzykownych, szkodliwych i niezgodnych z obowiązującymi normami społecznymi. Działania programu odbywały się w miejscach, w których ze względu na brak infrastruktury, takie zajęcia nie były realizowane. Miejsca w których spotykały się dzieci zostały dobrane tak, aby w razie potrzeby zagwarantować uczestnikom wsparcie medyczne. Zakupiono materiały dydaktyczne niezbędne do

poprowadzenia zajęć, bilety wstępu na basen, do kina i do teatru oraz nagrody dla uczestników letniego wypoczynku. Zapewniony był również posiłek w postaci suchego prowiantu i napoju. Zadane było realizowane przez 10 animatorów o kwalifikacjach pedagogicznych,

- 2) Konkurs „Kolorowe Podwórka” – którego zadaniem, oprócz uporządkowania i zagospodarowania najbliższego otoczenia, poprzez sadzenie drobnych krzewów i kwiatów, wygospodarowania terenu zabaw dla dzieci i miejsca spotkań dla sąsiadów, były plakaty i zabawy związane z tematyką profilaktyczną, działania animacyjne, gry i zabawy ruchowe oraz przygotowanie konkursu o tematyce historycznej dotyczącej ulicy, na której znajduje się kolorowe podwórko. Podsumowaniem konkursu „Kolorowe Podwórka” był piknik rodzinny, który odbył się 28 czerwca 2015 roku pod nazwą „ IV Festiwal Podwórek”.
- 3) Kampania edukacyjna „Cięża bez alkoholu” – adresowana do młodzieży wałbrzyskich szkół, której celem jest uświadomienie szkodliwego wpływu alkoholu na dziecko w okresie prenatalnym oraz skutków picia alkoholu w ciąży, motywowanie do abstynencji w okresie ciąży, dostarczenie materiałów informacyjnych na temat FAS i FAE. Zajęcia prowadzono w oparciu o materiały przygotowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

SPRAWOZDANIE **Z PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.**

System pieczy zastępczej ma na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. System dzieli się na pieczę rodzinną i pieczę instytucjonalną. Na system rodzinnej pieczy zastępczej składają się m.in.: organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, rodziny zastępcze oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępcze i pracownicy socjalni. W skład pieczy instytucjonalnej wchodzi placówki opiekuńczo-wychowawcze. Piecza zastępcza zapewnia również pracę z rodziną naturalną dziecka, umożliwiającą dziecku powrót do rodziny naturalnej lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

Jeśli zatem piecza zastępcza nie ma możliwości zapewnienia pracy z rodziną, czego pozytywną konsekwencją ma być powrót dziecka do rodziny naturalnej, dziecko powinno być przysposobione. W sytuacji, gdy przysposobienie nie będzie możliwe, dziecko pozostaje w pieczy zastępczej do usamodzielnienia.

Realizując Program priorytetem było tworzenie i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez:.

- propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego,
- poszukiwanie i szkolenie kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze – osiągnięcie odpowiedniej ilości rodzin zastępczych dla małych dzieci,
- pomoc usamodzielnianym wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- podniesienie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc i osiągnięcie ustawowego standardu,

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

W roku 2015 wzrosła liczba dzieci umieszczonych w rodzinach do poprzednich lat. Na dzień 31.12.2015 r. w Wałbrzychu funkcjonowało 246 rodzin, w których umieszczonych było łącznie 371 dzieci.

W roku 2015 utworzono 6 rodzinnych domów dziecka, w których na koniec roku przebywało 45 dzieci. 5 rodzinnych domów dziecka zostało przekształconych z rodzin zawodowych, 1 z rodziny niezawodowej. Dwa rodzinne domy dziecka funkcjonują w użyczonych rodzinom lokalach, tj. w mieszkaniu przy ul. Buczka oraz w domu jednorodzinnych przy ul. św. Kingi. Pozostałe rodzinne domy dziecka mieszczą się w lokalach własnych rodziców zastępczych.

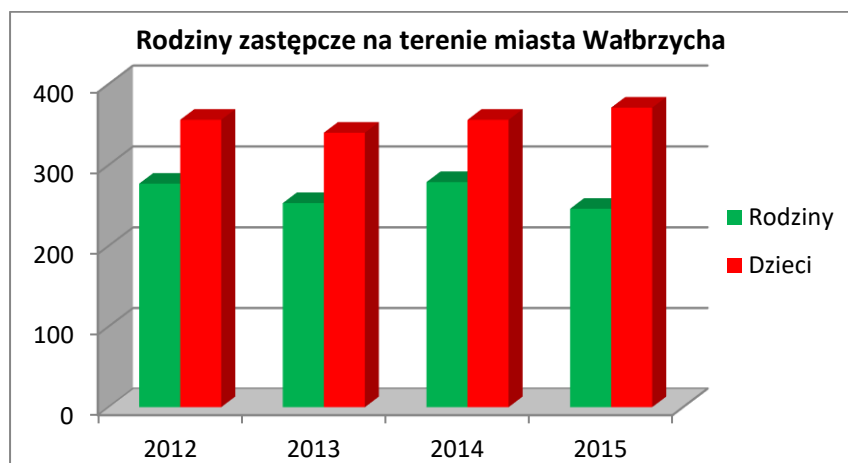
Osoby prowadzące rodzinne domy dziecka otrzymują obligatoryjnie pomoc finansową na utrzymanie lokali. Zatrudnione zostały również osoby do pomocy w rodzinnych domach dziecka. Są to głównie osoby z rodziny lub bliscy znajomi.

W roku 2015 dzieci z rodzin zastępczych korzystały w turnusów rehabilitacyjnych w Kudowie Zdrój. Było to wsparcie nieodpłatne. Dyrektorzy sanatoriów są chętni do dalszej współpracy z Ośrodkiem.

Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2012-2015 zawiera poniższa tabela.

Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2012-2015 na terenie miasta Wałbrzycha

Rodziny zastępcze na terenie Wałbrzycha	2012		2013		2014		2015	
	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci
zawodowe	11	35	5	33	13	47	10	47
niezawodowe	53	73	53	63	60	70	47	62
spokrewnione	213	248	195	244	206	239	173	217
rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0	7	45
Razem	277	356	253	340	279	356	247	371

W 2015 roku Sąd rozwiązał 28 rodzin zastępczych, pod opieką których było 30 dzieci. Do rodzin biologicznych powróciło 18 dzieci, 3 dzieci z rodzin zastępczych trafiło do placówki opiekuńczo – wychowawczej, natomiast 5 dzieci trafiło do innych rodzin zastępczych. Ponadto 2 dzieci trafiło do rodzinnego domu dziecka, 1 do MOW, 1 dziecko zostało przysposobione. Utworzono 37 rodzin zastępczych, w których umieszczono 60 dzieci. Jedną rodzinę niezawodową przekształcono w zawodową, natomiast 1 rodzina zastępcza zawodowa została przekształcona w rodzinę zawodową specjalistyczną oraz utworzono 7 rodzinnych domów dziecka. Wśród rodzin niezawodowych są 2, które planują w latach 2016-2017 pełnić funkcje rodziny zastępczej zawodowej.

Na terenie Wałbrzycha funkcjonowały również rodziny, w których przebywają dzieci spoza Wałbrzycha. Jest to 7 rodzin zawodowych z 9 dzieci, 7 rodzin niezawodowych z 7 dzieci, 7 rodzin spokrewnionych z 7 dzieci i 2 rodzinne domy dziecka z 2 dzieci.

Poprawa funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych oraz odniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych

Powołany Zespół Poradnictwa Specjalistycznego w ciągu roku udzielił wsparcia 87 rodzinom. Mając na uwadze trudności, wynikające ze sprawowania funkcji zawodowej rodziny zastępczej oraz zagrożenie wypaleniem zawodowym, zostały zorganizowane cykliczne formy wsparcia dla wspomnianych rodzin. Grupy wsparcia umożliwiły rodzinom wymianę doświadczeń i wzajemne wsparcie. Spotkania odbywały się raz w miesiącu i trwały od stycznia do maja 2015 r. Dzieci od czerwca 2015 r. są cyklicznie kierowane na turnusy rehabilitacyjne. Do końca 2015 r. z takiej formy wypoczynku skorzystało 92 dzieci. Przez cały rok działał wolontariat, który miał na celu pomoc podopiecznym w nauce. Dwie wolontariuszki objęły wsparciem 14 dzieci.

Zespół Poradnictwa Specjalistycznego udzielał regularnych porad rodzinom zastępczym w kwestiach wychowawczych. Podjął współpracę z rodzinami, które wymagają stałego wsparcia. Dwie rodziny zawodowe oraz dwie rodziny niezawodowe wzięły udział w szkoleniu uzupełniającym, na którym mogły pogłębić swoją wiedzę z zakresu pracy z dziećmi.

Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej

W dniu 25.06.2015 r. w ramach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego został zorganizowany „Rajd rodzin zastępczych”. Wzięło w nim udział 39 osób (rodziny zastępcze wraz z podopiecznymi). Celem rajdu była integracja rodzin zastępczych podczas wycieczki na Cisy. Po drodze oraz na miejscu były organizowane konkursy z nagrodami w formie słodczy. W ramach poczęstunku zostało zorganizowane ognisko ze wspólnym pieczeniem kiełbasek. Dzieciom zapewniono liczne zabawy, w których chętnie brały udział.

Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego

Pracownicy Działu Pieczy Zastępczej we współpracy z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny na bieżąco monitorują sytuacje dzieci przebywających w pieczy. Współpracują w tym zakresie również z pedagogami szkolnymi oraz kuratorami i innymi przedstawicielami instytucji, które mają kontakt z dzieckiem. W 2015 roku do rodziny biologicznej wróciło 18 dzieci.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Na koniec 2015 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Wałbrzycha przebywało 169 dzieci, natomiast 42 dzieci z Wałbrzycha przebywało na terenie powiatu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku w placówkach w Wałbrzychu i poza Wałbrzychem przebywało 211 dzieci, w tym 42 dzieci poza terenem Wałbrzycha.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Wałbrzycha w latach 2012 – 2013

Nazwa placówki	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.
Dom Małego Dziecka w Wałbrzychu	27	36	38	33
Niepubliczny Dom Dziecka w Wałbrzychu	61	87	105	107
Dom „Jedynka”	0	0	14	15
Dom „Dwójka”	0	0	14	14
Razem w placówkach wałbrzyskich	88	123	171	169
Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle	42	38	22	16
Dom Dziecka w Jedlinie Zdroju	25	21	17	14
Inne placówki	6	21	14	12
Razem w obcych placówkach	73	80	53	42
Razem wszystkich dzieci	161	203	224	211

Stan wychowanków Grup Interwencyjnych w Wałbrzychu od drugiej połowy 2015 roku przekraczał limit, tj. powyżej 30 dzieci. Na 31 grudnia 2015 roku w Grupach Interwencyjnych przebywało 37 dzieci, jednak 4 wychowanków umieszczonych jest w MOW, a 1 w Zakładzie Poprawczym.. W trakcie 2015 r. 13 wychowanków z Grup zostało przekierowanych do placówek socjalizacyjnych, 11 umieszczono w rodzinach zastępczych, 18 powróciło do rodzin biologicznych, 3 usamodzielniało się, a 1 wychowanek został umieszczony w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym.

Niezmiennie liczba dzieci w Domu Małego Dziecka również przekracza limit. Stan DMDz na 31.12.2015 r. wynosił 33 dzieci. Coraz więcej dzieci trafia do placówki prosto po narodzinach ze względu na wolę zrzeczenia się matki lub postanowieniem sądu o zabezpieczenie dziecka tuż po samym porodzie ze względu na uzależnienia matek biologicznych. W samym DMDz w roku 2015 skreślono 50 dzieci: w tym 15 umieszczono w rodzinach zastępczych. Sytuacja Domu Małego Dziecka jest o tyle trudna, że zgodnie z przepisami w placówkach opiekuńczo-wychowawczych będzie mogło przebywać nie więcej niż 14 dzieci (w wieku powyżej 7 roku życia od 2015 roku, a powyżej 10 roku życia od 2020 roku). Obecnie planowane jest rozdzielenie placówki na dwie mniejsze.

Na koniec 2015 roku w placówkach wałbrzyskich przebywało łącznie 12 dzieci spoza terenu Wałbrzycha, 4 dzieci w Domu Małego Dziecka, 6 dzieci w Niepublicznym Domu Dziecka oraz 2 dzieci w Domu Dwójka.

Pracownicy Zespołu Instytucjonalnej Pieczy Zastępczej uczestniczą w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, organizowanych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, zapoznając się szczegółowo z sytuacją dziecka, planami jego rozwoju osobistego. W trakcie posiedzeń rozpatrywane są również propozycje dotyczące powrotu dziecka do rodziny naturalnej, umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinie adopcyjnej

Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

W 2015 r. pod opieką pracowników socjalnych było łącznie 101 wychowanków. Ze względu na występujące problemy adaptacyjne po opuszczeniu pieczy zatrudniono dodatkowego pracownika, który miał na celu wspierać wychowanków z ich usamodzielnianiu.

Osobom pełnoletnim, które opuszczają placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub rodzinę zastępczą przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

W roku 2015 pod opieką pracownika socjalnego było 101 wychowanków, w tym 19 którzy w danym roku opuścili pieczę zastępczą, a ogółem 40 wychowanków złożyło wniosek o jedną z form w/w wsparcia.

Pomoc na usamodzielnienie otrzymały 22 osoby, a 14 z nich wykorzystało również pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Dzięki pomocy otrzymanej na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie wychowankowie wyposażyli mieszkania, w których planują się osiedlić.

Udzielono wsparcia finansowanego na zagospodarowanie oraz usamodzielnienie w łącznej kwocie 119.791,00 zł. Ponadto w ciągu całego roku wypłacono na kwotę 517.660,00 zł pomoc finansową na kontynuowanie nauki. Wychowankowie mają zapewnioną pomoc specjalistyczną, przy zagospodarowaniu mieszkania mogą liczyć na wsparcie pracowników.

Wychowankowie, którzy po opuszczeniu placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych nie posiadali stałego miejsca zamieszkania, byli kierowani do mieszkań chronionych. Na terenie miasta Wałbrzycha znajdują się 4 mieszkania, które mają status mieszkań chronionych. Mieszkania są w pełni wyposażone. W roku 2015 w mieszkaniach chronionych przebywało ogółem 15 wychowanków. Złożone zostały przez nich wnioski o przyznanie lokalu socjalnego, oczekują na ich przydział. Osoby przebywające w mieszkaniach chronionych objęte są indywidualnym programem usamodzielnienia lub kontraktem socjalnym. Obowiązuje ich również regulamin.

Do czerwca 2015. był realizowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu projekt POKL „Od bierności do aktywności”, który objął również wsparciem 9 wychowanków. Wychowankowie w trakcie trwania projektu skorzystali m.in. z cyklicznego wsparcia psychologa, terapeuty, doradztwa zawodowego, natomiast 3 wychowanków podjęło staż zawodowy.

Limit rodzin zastępczych

Na terenie miasta Wałbrzycha w roku 2015 funkcjonowało 14 rodzin zawodowych.. Umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej podpisano z 1 rodziną niezawodową oraz przekształcono 1 rodzinę zawodową na rodziną zawodową specjalistyczną. Cztery zawodowe rodziny zastępcze zostały przekształcone na rodzinne domy dziecka. Tym samym nie udało się zrealizować założeń Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na Lata 2013-2015, gdzie zakładano zawiązanie 25 zawodowych rodzin zastępczych

Z punktu widzenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej korzystniejsze jest zakładanie rodzinnych domów dziecka, które mogą objąć opieką większą liczbę dzieci (do 8). Dlatego w 2015 roku skupiono się na rozwój tej formy pieczy zastępczej. Efektem tego jest przekształcenie 4 rodzin zawodowych oraz 2 niezawodowych w rodzinne domy dziecka.

Pracownicy Działu Pieczy Zastępczej przeszkolili 29 osób z terenu miasta Wałbrzycha (2 osoby nie otrzymały zaświadczeń o ukończeniu szkolenia) oraz 3 osoby z powiatu do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej. Wśród osób, które złożyły podania o zgodę na udział w szkoleniu, były takie, które nie przeszły procedury kwalifikacyjnej lub same zrezygnowały. Wśród uczestników szkolenia jedna rodzina zgłosiła chęć prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Dodatkowo 4 rodziny zostały przeszkolone na prowadzących rodzinne domy dziecka. Łącznie utworzono 7 rodzinnych domów dziecka. Z jedną osobą, prowadzącą rodzinny dom dziecka rozwiązano umowę. W grudniu 2015 r. funkcjonowało 6 rodzinnych domów dziecka. Dzięki powstaniu rodzinnych domów dziecka z pieczy instytucjonalnej zostało przeniesionych 11 dzieci.

Planowane jest podpisanie w 2016 r. umów z dwoma rodzinami niezawodowymi do pełnienia funkcji rodziny zawodowej.

Wałbrzych, luty 2016 rok